C/2025/760

11.2.2025

Rezoluția Comitetului Economic și Social European

Contribuția la programul de lucru al Comisiei Europene pentru 2025

(C/2025/760)

Raportori: **Christa SCHWENG**
Cinzia DEL RIO
Ioannis VARDAKASTANIS

Consilieri	Jukka AHTELA (pentru raportoarea Gr. I) Stefan GRAN (pentru raportoarea Gr. II) Piotr SADOWSKI (pentru raportorul Gr. III)
Temei juridic	articolul 52 alineatul (4) din Regulamentul de procedură
Data adoptării în sesiunea plenară	4.12.2024
Sesiunea plenară nr.	592
Rezultatul votului (pentru/împotrivă/abțineri)	163/2/9

1. Introducere

1.1. În calitate de voce instituțională a societății civile organizate din UE, CESE își exprimă punctul de vedere cu privire la programul de lucru al Comisiei Europene pentru 2025. Orientările politice ale președintei Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, pentru perioada 2024-2029 conturează o foaie de parcurs pentru o Europă rezilientă, durabilă și incluzivă. Contribuția la acest program de lucru este organizată în jurul acelorași șapte titluri, consolidând rolul partenerilor sociali și al organizațiilor societății civile (OSC) în elaborarea politicilor UE. Această contribuție se bazează pe unele dintre recomandările formulate în Rezoluția CESE pe tema „Trasarea căii către o UE mai democratică: o rezoluție pentru următorul mandat legislativ”, adoptată în septembrie 2024.

1.2. Ca punct de plecare, este imperativ ca UE să ia, fără întârziere, măsuri pentru o mai bună punere în aplicare a Agendei 2030 a ONU, a obiectivelor sale de dezvoltare durabilă și a Pactului pentru viitor. Acest lucru ar putea fi realizat printr-o strategie globală a UE dedicată promovării păcii, precum și progresului economic, social și în domeniul mediului.

1.3. Chiar dacă UE se află într-un moment de cotitură, cu războaie în imediata noastră vecinătate, cu transformări climatice și digitale care creează multe dificultăți și cu o concurență acerbă pe piețele globale, valorile fundamentale ale democrației, solidarității, drepturilor omului, egalității, justiției sociale, durabilității și statului de drept trebuie să fie în prim-planul oricărei discuții privind viitorul UE. Partenerii sociali și organizațiile societății civile joacă un rol esențial în susținerea și consolidarea acestor valori și contribuie la conceperea, punerea în aplicare și monitorizarea politicilor și instrumentelor atât la nivel național, cât și la nivel european.

1.4. CESE joacă un rol esențial în promovarea unui spațiu civic solid și în facilitarea unui dialog civic semnificativ. Având în vedere expertiza sa vastă și experiența îndelungată, Comitetul servește ca punte vitală între instituțiile UE și diversele organizații ale societății civile, garantând că vocile lor sunt auzite în procesele de elaborare a politicilor. Prin poziția sa unică, CESE poate promova democrația participativă și poate pleda pentru includerea diverselor părți interesate în procesul de elaborare a politicilor UE. Oferind o platformă pentru crearea consensului și dialog, CESE sprijină elaborarea unor politici favorabile incluziunii, care să reflecte nevoile și aspirațiile angajatorilor, ale lucrătorilor și ale organizațiilor societății civile, sporind astfel legitimitatea și eficacitatea guvernanței UE. CESE subliniază importanța implicării în dialogul UE a tuturor cetățenilor, în special a celor care fac parte din grupuri a căror voce este rareori auzită, consolidând astfel angajamentul civic și transparența în toate instituțiile UE.

1.5. Anul 2025 va fi esențial pentru stabilirea tonului legislativ al următorului mandat al Comisiei Europene. CESE solicită măsuri solide care să garanteze că politicile propuse sunt incluzive din punct de vedere social și durabile din punctul de vedere al mediului și că ele plasează UE pe calea prosperității economice.

2. **Un nou plan pentru prosperitatea și competitivitatea sustenabile ale Europei**

2.1. În fața unor provocări geopolitice noi și din ce în ce mai complexe, CESE solicită instituțiilor UE să acționeze în mod decisiv pentru a asigura pe termen lung competitivitatea sustenabilă a UE, prosperitatea pentru toți și poziția de lider pe scena mondială. Prin urmare, este imperativ să se îmbunătățească toate politicile care contribuie la consolidarea productivității și a competitivității UE, aliniind investițiile economice vitale la obiectivele sociale și de mediu comune, promovând totodată economia socială de piață și bunăstarea generațiilor viitoare.

2.2. Pentru a consolida competitivitatea și pentru a promova convergența ascendentă în întreaga Europă, va fi esențial să se realizeze noi tipuri de investiții și de reforme și să se accelereze inovarea. De asemenea, este important să se garanteze că obiectivele în materie de incluziune socială și de protecție a mediului sunt luate în considerare și aliniate la obiectivul de creștere a competitivității UE.

2.3. UE are nevoie urgentă de un pact verde și social puternic, bazat pe o economie a bunăstării și pe un nou concept de prosperitate pentru oameni și planetă, care să asigure o tranziție justă și o abordare bazată pe drepturile omului. Ca să nu reprezinte o povară grea pentru întreprinderi, această inițiativă trebuie pusă în aplicare în mod adecvat și eficace, prin elaborarea unor planuri de acțiune realiste la nivel național și prin sprijinirea întreprinderilor, în special a IMM-urilor, astfel încât acestea să își mențină competitivitatea și să ofere locuri de muncă stabile și de calitate. Pentru a îndeplini obiectivele de mediu ale UE, avem nevoie de investiții, de cercetare și inovare, de tehnologie, de competențe adecvate, de o politică industrială europeană care să fie în măsură să mobilizeze fonduri publice și private și care să fie bazată pe protejarea standardelor sociale, precum și de locuri de muncă de bună calitate.

2.4. Pentru a realiza acest lucru, este necesar ca Europa să devină mai competitivă, astfel cum se arată în raportul Draghi, și să se sprijine, în același timp, modelul social european și politica de coeziune la toate nivelurile. Potrivit acestui raport, există trei domenii care trebuie luate în considerare pentru relansarea creșterii: eliminarea decalajului în materie de inovare față de SUA și China, în special în ceea ce privește tehnologiile avansate, un plan comun pentru decarbonizare și competitivitate, precum și creșterea securității și reducerea dependențelor. Aceste trei domenii necesită investiții masive pentru a transforma economia și, prin urmare, este necesară o capacitate de investiții financiare din partea UE.

2.5. Normele existente privind piața unică trebuie să fie consolidate pentru a crea o dinamică nouă și mai echitabilă pentru asigurarea mobilității transfrontaliere a persoanelor, a bunurilor, a serviciilor, a capitalului și a datelor, astfel cum se menționează în raportul Letta.

2.6. CESE recunoaște că este important să se reducă sarcina administrativă și costurile de asigurare a conformității, dar subliniază că acest lucru trebuie realizat într-un mod transparent și incluziv, fără a se aduce atingere obiectivelor legislative subiacente și menținând standardele ridicate actuale, nu în ultimul rând în ceea ce privește bunăstarea societății și protecția mediului. Ca bază, trebuie să existe criterii clare și o evaluare eficace a punerii în aplicare la nivel național. Comisia ar trebui să furnizeze informații clare și transparente cu privire la inițiativele planificate pentru o mai bună legiferare și să asigure dialogul social și implicarea deplină a societății civile în acest proces.

2.7. În ceea ce privește IMM-urile, ar trebui să se aplice principiul „a gândi mai întâi la scară mică”, oferind un cadru legislativ stabil, raționalizând și reducând procesele administrative, asigurând condiții de concurență echitabile pe piața unică și oferind IMM-urilor acces la energie din surse regenerabile la prețuri accesibile.

2.8. Investițiile în inovare și producție realizate pe baza unei autonomii strategice deschise, bazată la rândul ei pe industria cu zero emisii nete, pe economia circulară, pe materiile prime critice, pe Actul legislativ european privind cipurile și pe tehnologiile strategice și de apărare, au un caracter urgent și ar trebui să fie aliniate în mod durabil la obiectivele sociale și de mediu comune.

2.9. O strategie industrială europeană solidă ar trebui să completeze obiectivul pentru 2040 de reducere cu 90 % a emisiilor de CO_2 și să asigure menținerea și crearea unor locuri de muncă de înaltă calitate în Europa. Prin urmare, este urgent nevoie de un plan de acțiune cuprinzător, cum ar fi viitorul *Pact pentru o industrie curată*, ca parte din Pactul verde european, care să devină o prioritate strategică pentru a crește și a asigura competitivitatea durabilă a UE. Ar trebui să se identifice și să se promoveze în mod adecvat măsuri de însoțire specifice pentru tranziția verde, menite să sprijine cele mai afectate sectoare și regiuni, întreprinderi și lucrători, pentru a facilita anticiparea și gestionarea schimbărilor în cadrul unui proces corect și echitabil.

2.10. CESE solicită o schimbare tehnologică care să aducă beneficii tuturor, garantând că digitalizarea reduce inegalitățile în loc să le agraveze, de exemplu prin investiții în infrastructuri digitale publice solide, esențiale pentru serviciile publice. În acest context, CESE solicită Comisiei Europene să evalueze nivelul de îmbunătățire a digitalizării în întreaga administrație publică prin utilizarea Mecanismului de redresare și reziliență în planurile naționale de redresare și reziliență (PNRR), care vor expira în 2026.

2.11. Digitalizarea, inclusiv IA, transformă radical lumea muncii, creând în același timp un potențial enorm de creștere a productivității în toate ramurile economiei. La începutul anului 2025, CESE va emite un aviz specific, împreună cu un aviz solicitat de Președinția poloneză, privind impactul IA asupra sănătății și securității în muncă. Impactul gestionării algoritmice asupra condițiilor de muncă și a organizării muncii ar trebui să fie evaluat mai în profunzime, asigurându-se în același timp respectarea principiului „omul la comanda mașinii".

2.12. Este nevoie de o revoluționare a competențelor și de o acțiune la nivel european, deoarece UE se situează cu mult sub obiectivul ca cel puțin 60 % dintre persoanele adulte să participe la activități de formare profesională, stabilit prin Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale. CESE solicită date fiabile și actualizate pentru monitorizarea acestei rate de participare. CESE sprijină ferm propunerea de plan strategic pentru educația în domeniul STIM, însoțit de o foaie de parcurs eficace. Partenerii sociali și organizațiile societății civile ar trebui să se implice în acest proces.

2.13. CESE ia act, cu interes, de inițiativa propusă privind telemunca și dreptul de a se deconecta și solicită Comisiei Europene să includă această inițiativă în programul de lucru pentru 2025.

2.14. Fabricile de IA ar trebui să acorde prioritate colaborării cu IMM-urile și cu centrele de inovare de la nivel local, asigurându-se că beneficiile IA sunt accesibile pe scară largă. CESE recomandă ca fabricile de IA să funcționeze în conformitate cu standarde etice stricte, pentru a asigura transparența, responsabilitatea și protecția drepturilor fundamentale. CESE solicită să fie implicat încă de la început.

2.15. O bază industrială transformatoare și competitivă mai puternică necesită investiții masive, care ar trebui finanțate, reglementate și puse în aplicare într-un mod care să mențină integritatea pieței unice și să elimine decalajele în materie de creștere, productivitate și inovare dintre UE și partenerii internaționali și principalii concurenți. Este necesară o finanțare publică substanțială pentru a declanșa investiții private în domenii în care nu există încă o justificare economică pentru soluții neutre din punctul de vedere al emisiilor de carbon și în sectoare strategice în care altfel producția ar avea loc în regiuni ale lumii care sunt concurente din punct de vedere geoeconomic, și unde dependențele ar putea fi utilizate în mod abuziv.

2.16. Prin urmare, CESE sprijină crearea unui nou Fond european pentru competitivitate, cu un buget nou și consolidat în următorul cadru financiar multianual. Acesta ar trebui să includă investiții și acțiuni publice mai puternice pentru a debloca investițiile în tehnologii strategice și investițiile private în obiective comune, inclusiv prin intermediul BEI.

2.17. Acesta este un obiectiv esențial pentru a se ajunge la proiecte comune cu finanțare europeană în sectoare strategice, cu o valoare adăugată clară a UE. Proiectele importante de interes european comun (PIIEC) susținute de Fondul european pentru competitivitate ar trebui să sprijine parteneriatele-cheie.

2.18. CESE salută revizuirea normelor privind ajutoarele de stat pentru locuințe. Este necesară o discuție mai amplă cu privire la normele privind ajutoarele de stat, politica în domeniul concurenței și cea industrială, în funcție de evoluțiile politice și economice axate pe obiectivele strategice ale tranziției verzi și ale celei digitale.

2.19. Pentru a reduce dependența Europei de surse de energie străine și pentru a promova autonomia strategică a Europei, cadrul de reglementare al UE ar trebui să creeze condițiile necesare pentru o aprovizionare cu energie ecologică, la prețuri abordabile, accesibilă și fiabilă, astfel cum se afirmă în uniunea energetică. CESE subliniază că aprovizionarea cu energie este clasificată ca serviciu de interes general.

2.20. UE ar trebui să ia măsuri urgente pentru a realiza o uniune europeană a sănătății de sine stătătoare și să investească masiv în proiecte de cercetare medicală colaborativă, așa cum a procedat ca răspuns la pandemia de COVID-19; îndeamnă UE să introducă un plan de acțiune privind bolile rare și să recunoască dreptul cetățenilor la asistență medicală de bună calitate, abordabilă și accesibilă, prevăzută într-o garanție europeană de sănătate. Acest angajament este esențial pentru protejarea sănătății publice, ca pilon al calității vieții și al rezilienței în UE.

2.21. CESE solicită să se adopte o garanție europeană pentru îngrijire, pentru a asigura accesul la servicii de îngrijire la prețuri accesibile și de înaltă calitate, sprijinindu-i, în același timp, pe îngrijitori. Este imperativ să se atragă noi lucrători în sectorul îngrijirilor de sănătate prin asigurarea unor condiții bune de muncă, și să se investească într-o forță de muncă educată, calificată, echilibrată din perspectiva genului și motivată, care să se bucure de mult respect în societate și care să fie remunerată corespunzător.

2.22. CESE subliniază că este necesar să se consolideze cadrul privind securitatea cibernetică pentru sectorul îngrijirilor de sănătate, evidențiind dependența din ce în ce mai mare de tehnologiile digitale în domeniul asistenței medicale. Planul de acțiune european privind securitatea cibernetică ar trebui să se axeze pe trei domenii principale: consolidarea infrastructurii de securitate cibernetică a spitalelor și a furnizorilor de servicii de îngrijiri de sănătate; sprijinirea furnizorilor mai mici de servicii de îngrijiri de sănătate; și parteneriatele public-privat pentru reziliența cibernetică.

2.23. În plus, rolul important acordat IA în domeniul îngrijirilor de sănătate ar trebui să consolideze securitatea cibernetică, să simplifice diagnosticarea și să se alinieze la Planul de acțiune european privind securitatea cibernetică, pentru o tranziție digitală mai sigură și mai incluzivă, menținându-se în același timp îngrijirile centrate pe factorul uman.

3. **O nouă eră pentru apărarea și securitatea europeană**

3.1. O Europă sigură este o Europă care respectă, totodată, justiția socială și economică. CESE pledează pentru promovarea păcii, a securității și apărării, a justiției la nivel mondial și a progresului global, prin implicarea activă în favoarea păcii; sprijinirea sistemului multilateral; asigurarea unei concurențe loiale; combaterea sărăciei; stimularea dialogului social și civic; promovarea democrației, a drepturilor omului și a unui sistem uman de gestionare a migrației.

3.2. UE ar trebui să-și capaciteze cetățenii și să le asigure securitatea într-o serie de domenii, protejându-i de: inamici externi; riscuri pentru sănătate și pandemii viitoare; amenințări hibride și utilizarea nocivă sau abuzivă a tehnologiilor digitale avansate; riscul de sărăcie, excluziune și discriminare, asigurând în același timp oportunități economice și de muncă pentru toți; riscuri legate de urgența climatică și scăderea biodiversității; și, nu în ultimul rând, de amenințările la adresa democrației participative, stimulând participarea activă a cetățenilor la viața civică, politică și democratică.

3.3. Accentul pus pe industria de apărare și pe STEP (platforma Tehnologii strategice pentru Europa) nu ar trebui să fie în detrimentul cheltuielilor publice din alte sectoare industriale și servicii esențiale, cum ar fi sistemele de sănătate, educația și justiția, pentru a nu le afecta sustenabilitatea, calitatea și caracterul incluziv. Finanțarea industriilor orientate spre război va face, fără îndoială, obiectul unei dezbateri publice aprinse. Dacă societatea este divizată, investițiile în securitate și apărare sunt ineficace. Principalul obiectiv al politicii europene de apărare ar trebui să fie coordonarea cheltuielilor și a infrastructurii, cartografierea nevoilor tehnologice și abordarea fragmentării dintre statele membre.

3.4. O politică de apărare comună a UE necesită, de asemenea, o veritabilă politică externă comună, de sine stătătoare, care să depășească actuala cooperare consolidată (respectiv politica externă și de securitate comună). În acest scop, UE ar trebui să dispună de mijloace materiale și imateriale adecvate, inclusiv de resurse proprii.

3.5. CESE pledează pentru consolidarea politicii de securitate și apărare comune a UE și pentru construirea unei veritabile uniuni europene a apărării, inclusiv pentru stimularea tehnologiilor strategice și critice și a capacităților de apărare comune ale UE și consolidarea cooperării cu parteneri care împărtășesc aceeași viziune.

3.6. CESE consideră că trebuie să se garanteze, în temeiul Pactului privind migrația și azilul, că UE asigură echilibrul adecvat între o gestionare eficace și realistă a migrației, care să fie umană și sustenabilă, promovând căi legale de intrare în UE și garantând, totodată, securitatea și controlul frontierelor sale externe, și o abordare bazată pe drepturi a azilului și a incluziunii migranților și a refugiaților pe piața forței de muncă. UE ar trebui să sublinieze oportunitățile legate de migrație, necesitatea unor politici de integrare eficace și necesitatea de a se depune eforturi în vederea identificării căilor legale și de a le promova. Ca atare, CESE sprijină parteneriatele Comisiei Europene cu țări sigure. Respectarea absolută a drepturilor omului și solidaritatea între statele membre trebuie garantate întotdeauna. Migrația nu trebuie să fie luată în considerare doar din punctul de vedere al securității.

3.7. CESE subliniază rolul esențial al organizațiilor societății civile, al partenerilor sociali și al cetățenilor voluntari activi în promovarea justiției sociale și a rezilienței în contextul cadrului de securitate al UE. Acești actori contribuie în mod semnificativ la coeziunea socială prin reducerea polarizării, prin promovarea egalității și prin consolidarea valorilor democratice. Activitatea lor consolidează reziliența societății în fața unor provocări precum schimbările climatice, instabilitatea economică și decalajele sociale. UE trebuie să sprijine și să implice activ aceste organizații ca parteneri esențiali în menținerea unei Europe sigure, juste și incluzive.

4. **Sprijinirea cetățenilor, consolidarea societăților noastre și a modelului nostru social**

4.1. Pilonul european al drepturilor sociale a fost pe deplin recunoscut ca fiind una dintre pietrele de temelie ale UE, întrucât buna funcționare a statelor sociale și investițiile sociale favorabile incluziunii sunt vitale pentru a crea o societate rezilientă din punct de vedere social și economic.

4.2. CESE subliniază că Pilonul european al drepturilor sociale (EPSR) ar trebui să fie în continuare „busola" care să ghideze activitatea de îmbunătățire a coeziunii sociale și a condițiilor de muncă. CESE salută propunerea privind elaborarea *noului plan de acțiune privind punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale* și obiectivele pentru 2030 privind ocuparea forței de muncă, educația, competențele și sărăcia. Este necesară o abordare pluralistă pentru:

(a) a pune în aplicare, a asigura respectarea și a monitoriza inițiativele existente în domeniul ocupării forței de muncă și în cel social, împreună cu sprijinul financiar (fonduri UE) conceput pentru a sprijini politicile și programele care contribuie în mod direct la realizarea obiectivelor Pilonului european al drepturilor sociale;

(b) a aborda provocările sociale și pe cele legate de ocuparea forței de muncă cu care se confruntă Europa prin măsuri legislative și/sau nelegislative;

(c) a recunoaște și a consolida legătura dintre Pilonul european al drepturilor sociale și procesul semestrului european, ca o componentă esențială a cadrului de guvernanță socioeconomică al UE. Noul cadru de convergență socială este un instrument prin care se monitorizează progresele și se garantează că politicile sociale sunt puse în aplicare și finanțate în mod adecvat.

Partenerii sociali și organizațiile societății civile ar trebui să se implice pe deplin pe parcursul întregului ciclu al semestrului european.

4.3. Dialogul social la toate nivelurile poate juca un rol esențial în consolidarea creșterii economice, a productivității, a ocupării forței de muncă și a competitivității întreprinderilor europene pe piețele globale. Este esențial să se promoveze și să se consolideze negocierile colective, împreună cu dreptul lucrătorilor la informare și la consultare și cu o participare mai puternică, în conformitate cu legile și cu practicile naționale. Aceste instrumente sunt necesare pentru a gestiona impactul noilor tehnologii, al digitalizării și al inteligenței artificiale asupra locului de muncă, îmbunătățind condițiile de muncă și drepturile lucrătorilor. Atât raportul Letta, cât și raportul Draghi subliniază că este necesar să se consolideze dialogul social, ca o componentă cheie pentru a asigura competitivitatea sustenabilă a UE și o bună funcționare a pieței interne. CESE sprijină inițiativa *de a se institui un nou Pact pentru dialogul social european* la începutul anului 2025 și solicită în continuare Comisiei Europene să promoveze rezultatele dialogului social european, să încurajeze punerea în aplicare eficace a acordurilor autonome și să sprijine aplicarea dialogului social la nivel național; subliniază, de asemenea, că un instrument valoros în acest sens ar fi cadrul de convergență socială al semestrului european.

4.4. Consultarea lucrătorilor pentru a sprijini dimensiunea transformatoare a strategiei UE pentru securitate și durabilitate, anticipând totodată impactul unor tehnologii revoluționare, cum ar fi inteligența artificială, este extrem de importantă.

4.5. CESE sprijină foaia de parcurs privind locurile de muncă de calitate a Comisiei, care pune accentul pe punerea în aplicare și pe monitorizarea tuturor inițiativelor existente în domeniul social, asigurând condiții bune de muncă, formare și tranziții profesionale echitabile pentru lucrători (în special prin creșterea acoperirii negocierilor colective) și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă. Pentru acest lucru sunt necesare inițiative și investiții specifice. Este important să se promoveze o piață a muncii echitabilă și incluzivă din punct de vedere social, cu acțiuni specifice adresate femeilor, tinerilor și persoanelor cu dizabilități.

4.6. CESE solicită să se ia măsuri în ceea ce privește obiectivele de dezvoltare durabilă și subliniază că o primă *strategie cuprinzătoare a UE pentru combaterea sărăciei*, care să abordeze atât nevoile imediate, cât și cauzele profunde, trebuie să includă eforturi coordonate la nivelul statelor membre pentru a reduce sărăcia. Această strategie ar trebui să fie aliniată îndeaproape la Pilonul european al drepturilor sociale (EPSR) și să implice eforturi coordonate între statele membre, incluzând cele mai bune practici pentru a asigura o reducere durabilă și măsurabilă a

sărăciei. CESE subliniază importanța unei abordări cuprinzătoare care să consolideze rețelele de siguranță socială și să încurajeze creșterea economică favorabilă incluziunii, astfel încât nimeni să nu rămână în urmă. CESE solicită dezvoltarea unei economii sociale puternice prin punerea în aplicare a recomandării Consiliului pentru economie socială de a consolida practicile comerciale responsabile din punct de vedere social și interesul public.

4.7. CESE sprijină numirea unui comisar european pentru locuințe, precum și planul european privind locuințele la prețuri accesibile. Acest plan este o inițiativă esențială pentru a oferi locuințe la prețuri convenabile, accesibile, decente și durabile pentru toți cetățenii UE. În următorul cadru financiar multianual (CFM) ar trebui să se mobilizeze fonduri solide, punându-se un accent deosebit pe grupurile vulnerabile, cum ar fi persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități și familiile cu venituri mici. CESE pledează pentru o platformă de investiții a UE care să faciliteze parteneriatele naționale, regionale și locale, cu scopul de a pune capăt excluziunii în materie de locuințe și de a garanta că politicile în domeniul locuințelor sunt incluzive și echitabile.

4.8. Implicarea tinerilor este esențială pentru viitorul Europei. CESE salută faptul că toți comisarii își vor organiza primele dialoguri anuale în materie de politici pentru tineret în primele 100 de zile ale mandatului. Trebuie prevăzute spații pentru participarea structurată a tinerilor și trebuie să se scoată în evidență modul în care inovarea, implicarea și devotamentul lor pot modela viitorul UE, respectând totodată pe deplin dialogul social și prerogativele partenerilor sociali. Comitetul invită Comisia Europeană să ia măsuri concrete pentru a îmbunătăți Garanția pentru tineret și inițiativa ALMA, precum și pentru a evalua Garanția europeană pentru copii.

4.9. CESE pledează pentru adoptarea unor măsuri urgente de creare a unei „uniuni a egalității” pentru toate persoanele, bazată pe principiile echității între generații, și solicită Comisiei Europene să înființeze o direcție generală dedicată egalității. Aceasta trebuie să includă măsuri corective imediate pentru a aborda discriminarea sistemică, pentru a promova egalitatea de șanse și pentru a proteja drepturile tuturor, indiferent de mediul din care provin sau de identitate. Va fi necesar să se consolideze cadrele juridice existente pentru combaterea discriminării și să se asigure punerea lor în aplicare pe deplin și respectarea lor. Acest lucru trebuie să stea la baza evaluării strategiilor anterioare și a elaborării *noii strategii privind egalitatea de gen pentru perioada de după 2025*, a *foii de parcurs pentru drepturile femeilor*, a *noii strategii de combatere a rasismului pentru perioada de după 2025*, a *strategiei actualizate privind egalitatea pentru persoanele LGBTQI*, a *Strategiei europene pentru persoanele în vârstă*, precum și a părții aferente perioadei de după 2025 a Strategiei europene privind drepturile persoanelor cu handicap. Comunitățile marginalizate și grupurile a căror voce este rareori auzită trebuie să fie plasate în centrul configurării unei UE mai incluzive. CESE solicită să se ajungă la un acord privind Directiva orizontală a UE privind combaterea discriminării, care rămâne blocată în Consiliu de peste 16 ani.

4.10. CESE recomandă să se promoveze modelul european al economiei sociale de piață prin: sprijinirea spiritului antreprenorial și a inovării; asigurarea unor locuri de muncă de calitate, inclusiv în noile forme de muncă, și îmbunătățirea condițiilor de muncă; investiții în competențe, educație și formare de calitate; asigurarea dreptului la formare și la învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv la recalificare și la perfecționarea calificărilor profesionale; încurajarea colaborării dintre instituțiile de învățământ și formare; și asigurarea accesului eficace la formare de calitate pentru toți. În plus, ar trebui să se acorde prioritate incluziunii în domeniul educației, prin măsuri de îmbunătățire a accesului echitabil, în special în cadrul spațiului european al educației. Consolidarea mobilității Erasmus+ la toate nivelurile de educație poate promova identitatea și valorile europene comune în rândul tinerilor.

5. **Menținerea calității vieții noastre: securitatea alimentară, apa și natura**

5.1. Schimbările climatice reprezintă o amenințare gravă la adresa dezvoltării economice și sociale, iar pentru a o combate este nevoie de o strategie cuprinzătoare pe termen lung și de acțiuni coordonate la toate nivelurile.

5.2. Comisia ar trebui să ia măsuri pentru a înregistra progrese în ceea ce privește strategia de finanțare durabilă în vederea redirecționării fluxurilor de investiții către activități durabile. În acest context, ar trebui luată în considerare o taxonomie socială pentru investiții durabile.

5.3. CESE solicită ca UE să asigure protecția împotriva riscurilor actuale și viitoare asociate cu schimbările climatice, cu poluarea și cu pierderea biodiversității. UE trebuie să ia măsuri pentru a realiza până în 2040 o reducere cu 90 % a emisiilor, a consolida reziliența la schimbările climatice și a reface natura și biodiversitatea, astfel încât proviziile necesare nevoilor de bază (alimente, apă, energie, sănătate publică etc.) să nu fie în pericol în UE și la nivel mondial.

5.4. Pactul albastru al UE este, de asemenea, unul dintre domeniile-cheie prioritare. Apa ar trebui considerată o prioritate, având în vedere caracterul său esențial și provocările actuale și viitoare cu care se confruntă lumea și continentul nostru, iar Pactul albastru al UE ar trebui adoptat ca o politică strategică de sine stătătoare, deoarece politica în domeniul apei nu se poate limita doar la politica privind clima. Europa poate transforma provocările legate de apă în noi oportunități de dezvoltare tehnologică, de progres societal, de creare de noi locuri de muncă, de noi competențe și de creștere a întreprinderilor, respectând în același timp mediul și protejând resursele de apă în beneficiul tuturor.

5.5. CESE recomandă să se ia măsuri pentru a revigora sectorul agricol al UE și a stimula dezvoltarea rurală, făcându-l mai atractiv pentru tineri, femei, fermieri și întreprinderile familiale mici și mijlocii și evitând astfel exodul rural. Fermierii ar trebui sprijiniți printr-o politică agricolă comună post-2027, finanțată în mod corespunzător, care să protejeze producția alimentară europeană și să-i asigure reziliența. Agricultura și comunitățile rurale dinamice vor fi durabile numai dacă nevoile economice, sociale și de mediu sunt satisfăcute într-un mod echilibrat. Acest lucru ar trebui să se reflecte în *viziunea pentru agricultură și sectorul alimentar*, care trebuie să integreze obiectivele economice, sociale și de mediu pentru a crea un peisaj agricol rezilient și durabil. Acesta ar trebui să includă măsuri care să stimuleze inovarea în materie de practici agricole durabile care asigură reziliența în domeniul apei și să sprijine sistemele alimentare locale, care sunt esențiale pentru securitatea alimentară și bunăstarea comunităților rurale.

6. **Protejarea democrației noastre, apărarea valorilor noastre**

6.1. Eforturile neobosite ale societății civile de promovare a implicării cetățenilor și a cetățeniei active, de consolidare a dialogului social, de promovare a dialogului civil, de apărare a drepturilor omului și a practicilor democratice sunt atuuri de neprețuit, care contribuie la forța, la reziliența și la legitimitatea UE.

6.2. CESE invită instituțiile UE să recunoască valoarea societății civile ca actor esențial în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor UE privind creșterea durabilă, apărarea democrației și justiția socială, inclusiv tranziția justă în beneficiul cetățenilor, al lucrătorilor și al întreprinderilor, deopotrivă. Prin interacțiunea cu autoritățile publice de la toate nivelurile și prin capacitatea lor de a scoate subiectele din arena politică și de a le aduce mai aproape de comunități, ele contribuie la sprijinirea celor mai vulnerabili și a celor mai puțin capabili să se adapteze la schimbări. În plus, CESE consideră că voluntariatul trebuie recunoscut și prețuit ca o expresie esențială a cetățeniei active. Trebuie să se ia măsuri pentru a aprecia și sprijini voluntariatul ca formă de acțiune civică prin care se consolidează implicarea civică și democrația participativă.

6.3. CESE pledează pentru ca UE să ia măsuri în cadrul unor eventuale revizuiri viitoare ale tratatelor pentru a asigura respectarea statului de drept, a drepturilor fundamentale și a diversității prin explorarea unor modificări ale mecanismelor decizionale. Protejarea democrației împotriva amenințărilor interne și externe trebuie realizată prin dezvoltarea unui spațiu civic favorabil în interiorul și în afara frontierelor UE și prin modificarea pachetului de măsuri privind apărarea democrației, pentru a elimina lacunele care subminează instituțiile democratice, garantând că toate statele membre respectă valorile și principiile europene comune.

6.4. CESE salută faptul că, în raportul său anual privind statul de drept, Comisia va începe să elaboreze un capitol care abordează dimensiunea pieței unice.

6.5. CESE salută instituirea unui nou scut european pentru democrație menit să asigure protecția împotriva ingerințelor străine și a dezinformării și să garanteze integritatea proceselor democratice în întreaga UE. Punerea rapidă în aplicare a Planului de acțiune pentru democrația europeană ar trebui să protejeze drepturile civile, să combată discriminarea și să promoveze incluziunea, consolidând rolul societății civile în construirea unor societăți durabile și echitabile.

6.6. CESE solicită sprijin structural pentru organizațiile societății civile care sunt independente și solide la nivel european și național, recunoscând rolul acestora – alături de organizațiile filantropice și de partenerii sociali – în promovarea unor societăți reziliente și a democrației prin dialoguri civile și sociale. Pentru a crea un mediu cu adevărat favorabil, UE trebuie să acorde prioritate acestor dialoguri și să elaboreze o directivă privind statutul asociațiilor europene transfrontaliere. CESE pledează pentru implicarea activă a organizațiilor societății civile și a partenerilor sociali în elaborarea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea politicilor, pentru a consolida vitalitatea democratică, socială și economică a UE. Pentru a pune în aplicare în mod eficient articolul 11 din TUE, dialogul cu asociațiile reprezentative trebuie să fie deschis, transparent și periodic. CESE solicită criterii bazate pe valori pentru programele de finanțare ale UE, cum ar fi Erasmus+, Orizont Europa și fondurile de coeziune, pentru a se garanta că proiectele sprijinite sunt în concordanță cu principiile democratice.

6.7. Luând act de angajamentul Comisiei Europene de a-și *consolida colaborarea cu organizațiile societății civile*, CESE solicită instituțiilor UE să preia inițiativa și să dezvolte o strategie pentru societatea civilă, cu un plan de acțiune clar. În plus, CESE solicită un tablou de bord anual privind dialogul civil sau spațiul civic, care să analizeze dacă contribuțiile organizațiilor societății civile furnizate în timpul consultărilor au fost luate în considerare. Acest tablou de bord ar putea fi utilizat pentru a elabora un raport bienal privind dialogul civil, care să evalueze dialogul civil și eficacitatea organizațiilor societății civile. CESE intenționează să colaboreze îndeaproape cu Comisia Europeană și cu alte părți interesate importante la crearea, guvernanța și operarea regulată a unei platforme a societății civile, astfel cum s-a anunțat în scrisoarea de misiune adresată comisarului european desemnat, Michael McGrath.

6.8. CESE este profund îngrijorat de evoluțiile din unele state membre care au condus la reducerea spațiului de acțiune pentru organizațiile societății civile. Aceste organizații au un rol esențial în apărarea drepturilor și libertăților fundamentale și în combaterea valului tot mai puternic de populism. UE trebuie să continue să combată aceste evoluții prin intermediul procedurilor prevăzute la articolul 7 și prin înghețarea fondurilor europene alocate statelor membre care nu respectă statul de drept, independența sistemului judiciar sau drepturile fundamentale, cum ar fi libertatea de asociere sau dreptul de exprimare, sau care restricționează libertatea presei și mass-media pentru a manipula discursul public.

7. **Europa în lume: punerea în valoare a forței și a parteneriatelor noastre**

7.1. Pentru a obține o integrare politică mai puternică și pentru a promova pacea la nivel mondial, este esențial să se asigure o autonomie strategică consolidată, o mai bună protecție a economiei noastre față de riscul scurgerilor tehnologice și o politică externă comună veritabilă, de sine stătătoare. În acest scop, UE ar trebui să se exprime cu o singură voce în cadrul instituțiilor multilaterale, să joace un rol principal în reformarea acestora și să valorifice, ca pe un atu strategic, rolul internațional al monedei euro. CESE recomandă introducerea votului cu majoritate calificată în politica externă a UE.

7.2. CESE pledează pentru promovarea unei politici comerciale europene deschise, bazate pe norme, care să completeze și să sprijine alte politici esențiale ale UE privind drepturile fundamentale și statul de drept, precum și politica climatică, digitală, de inovare, socială și industrială. Acordurile comerciale ar trebui să sporească reziliența prin diversificarea importurilor, creând oportunități de piață pentru întreprinderile europene, îmbunătățind securitatea și atenuând riscurile geopolitice, promovând în același timp aplicarea standardelor sociale și de mediu și asigurând condiții de concurență echitabile la nivel mondial pentru o concurență loială. Accesul suplimentar pe care aceste acorduri îl oferă la materii prime critice și la alți factori de producție – inclusiv la energie – poate contribui la asigurarea unor lanțuri de aprovizionare ale UE reziliente, durabile și responsabile.

7.3. CESE pledează pentru o abordare strategică a extinderii UE, care să pună accentul, în mod clar, pe menținerea păcii și a stabilității europene și pe promovarea prosperității comune. Comisarul pentru extindere trebuie să depună eforturi pentru a garanta că proiectul european evoluează în direcția păcii, prosperității și democrației și pentru a crea stabilitate pe termen lung pe continentul nostru, pe măsură ce vor fi primiți în familia UE noii membri din Balcanii de Vest și țări învecinate cu Rusia, cum ar fi Ucraina, Moldova și Georgia. Este posibil ca procesele decizionale existente ale UE să nu fie adecvate pentru o Uniune cu 30-35 de țări. Pregătirea și – dacă este necesar – adaptarea instituțiilor și, în același timp, monitorizarea atentă a progreselor înregistrate de țările candidate în direcția adoptării valorilor fondatoare ale UE și a acquis-ului acesteia vor reprezenta o sarcină importantă pentru noua Comisie Europeană. În strânsă colaborare cu Parlamentul European, Comisia Europeană trebuie să se asigure că orice viitoare extindere aduce beneficii atât cetățenilor UE, cât și cetățenilor țărilor candidate, și că standardele înalte ale UE în materie de durabilitate sunt menținute.

7.4. Acest proces ar trebui să stimuleze participarea societății civile organizate, cu un rol specific pentru partenerii sociali, și toate partidele politice ar trebui să se angajeze să apere dreptul de asociere, dreptul la exprimare și libertatea presei și a mass-mediei și să combată orice monopol al informării sau manipularea discursului public. CESE a făcut deja un pas important în direcția extinderii, oferind reprezentanților organizațiilor societății civile din țările candidate posibilitatea de a participa ad-hoc la unele ședințe ale sale și încurajează alte instituții ale UE să îi urmeze exemplul.

7.5. CESE solicită ca UE să ia în considerare posibilitatea introducerii votului cu majoritate calificată în procesul de aderare la UE cel puțin pentru toate etapele intermediare și ca deciziile să fie deschise, transparente și accesibile publicului larg. Ar trebui adoptate măsuri mai ferme de asigurare a respectării drepturilor fundamentale.

7.6. CESE sprijină dezvoltarea unui nou pact pentru Mediterana care să promoveze stabilitatea, dezvoltarea economică și socială și creșterea durabilă în întreaga regiune. Acest pact ar trebui să acorde prioritate cooperării regionale în domenii precum energia din surse regenerabile, securitatea maritimă și oportunitățile economice și de ocupare a forței de muncă incluzive, garantând că țările mediteraneene sunt parteneri activi în abordarea provocărilor comune.

7.7. CESE pledează pentru o strategie UE-Orientul Mijlociu cuprinzătoare, care să abordeze provocările legate de pacea și securitatea regiunii și pe cele socioeconomice, prin intermediul unei cooperări specifice. Această strategie ar trebui să pună accentul, în primul rând, pe soluționarea imediată și pașnică a conflictelor, pe promovarea guvernanței democratice, pe consolidarea parteneriatelor comerciale și pe promovarea dezvoltării durabile, asigurând în același timp respectarea drepturilor omului ale tuturor națiunilor, precum și stabilitate pașnică și prosperitate în regiune.

7.8. CESE consideră că summitul UE-Uniunea Africană din 2025 reprezintă o oportunitate esențială de a aprofunda legăturile dintre UE și Africa, punând accentul pe dezvoltarea economică reciprocă, pe transformarea digitală și pe reziliența în fața schimbărilor climatice. CESE subliniază importanța unor parteneriate echitabile care să abordeze provocările comune, cum ar fi șomajul în rândul tinerilor și agricultura durabilă, promovând prosperitatea pe termen lung a ambelor continente.

7.9. CESE solicită Comisiei Europene să inițieze pregătirile pentru o colaborare strânsă cu Organizația Națiunilor Unite în contextul Anului internațional al voluntarilor pentru dezvoltare durabilă 2026. CESE îndeamnă Comisia să colaboreze cu statele membre ale ONU, cu societatea civilă și cu sectorul privat pentru a se asigura că sărbătorirea anului 2026 crește în mod real gradul de sensibilizare în ceea ce privește valoarea voluntariatului și îl integrează în politicile de dezvoltare ale UE și în cele naționale.

8. **Atingerea obiectivelor împreună și pregătirea Uniunii noastre pentru viitor**

8.1. Comisia ar trebui să prezinte fără întârziere, până la jumătatea anului 2025, propunerea privind cadrul financiar multianual pentru perioada de după 2027, oferind UE mijloacele financiare necesare pentru a-și îndeplini prioritățile politice.

8.2. Sunt necesare noi resurse proprii pentru a garanta un buget UE solid și sustenabil, iar UE ar trebui să crească progresiv raportul dintre resursele proprii ale UE și veniturile bazate pe VNB ale statelor membre.

8.3. Pregătirea pentru extindere și pentru reforme necesită o ajustare a **bugetului UE** și a resurselor proprii, pentru a pune în aplicare politici europene de investiții. CESE pledează pentru realizarea unei uniuni a piețelor de capital eficientă și integrată și a unei uniuni bancare de sine stătătoare, care să includă toate statele membre, pentru a continua armonizarea și eliminarea obstacolelor transfrontaliere, garantând, în același timp, o reglementare și o supraveghere solide, menite să mențină stabilitatea financiară și sustenabilitatea modelului social european, să-i protejeze pe consumatori, investitori și deponenți și să contribuie la realizarea unei piețe unice solide.

8.4. CESE propune să se instituie un fond de investiții al UE ca parte a următorului cadru financiar multianual (CFM). Acesta ar trebui să aibă în vedere furnizarea de resurse financiare pentru proiectele de investiții care sunt de interes european strategic și care sunt gestionate în mod direct la nivelul UE, în special în domenii cu relevanță transfrontalieră.

8.5. CESE propune un set de criterii pentru a ghida prioritizarea și selectarea investițiilor în temeiul viitoarei capacități de investiții a UE. Acest fond ar trebui finanțat dintr-un mix de resurse, inclusiv din contribuțiile statelor membre, din noi resurse proprii și din emisiunea comună de titluri de creanțe la nivelul UE. Pentru investițiile finanțate de UE și ajutoarele de stat ar trebui să se stabilească condiționalități legate de respectarea statului de drept, a drepturilor fundamentale și a dialogului social.

8.6. Descentralizarea și autonomia fiscală sunt esențiale pentru a stimula competitivitatea. Ar trebui să valorificăm la maximum Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) și fondurile de coeziune, printr-o abordare orientată spre rezultate. Comisia Europeană ar trebui să accelereze evaluarea și monitorizarea punerii în aplicare a MRR, care va expira în 2026, prin implicarea activă a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile, și să consolideze sprijinul tehnic menit să asigure absorbția deplină a fondurilor, maximizând impactul acestora asupra creșterii durabile. Semestrul european poate servi drept cadru pentru orientarea finanțării UE și, de asemenea, poate consolida legitimitatea și eficacitatea strategiilor UE în materie de creștere.

8.7. Impactul noilor norme de guvernanță economică asupra noului ciclu al semestrului european 2025 nu va determina o creștere a marjei de manevră bugetară pentru investiții care să fie suficientă pentru a acoperi deficitul de investiții de la nivelul statelor membre sau pentru a îndeplini obiectivele Planului de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale. Consolidarea legăturii dintre pilon și procesul semestrului european va fi esențială pentru a urmări progresele și a garanta că politicile sociale sunt finanțate și puse în aplicare adecvat. CESE solicită ca obiectivele și criteriile prevăzute de noul cadru de convergență socială să fie monitorizate în mod regulat, cu implicarea partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile, în vederea identificării politicilor și a măsurilor adecvate pentru protejarea unui model social de calitate în țările noastre. Pentru aceasta sunt necesare investiții în măsuri legate de tranziția justă, în sisteme de protecție socială, de sănătate și de educație incluzive și adecvate, precum și abordarea pierderii puterii de cumpărare și a inegalităților din ce în ce mai mari între regiuni și grupuri de persoane, pentru a se evita dezechilibrele dintre prioritățile de politică industrială și socială.

8.8. Calendarul strâns al procesului semestrului european limitează oportunitățile de consultare adecvată cu societatea civilă organizată, dar este esențial să se consolideze rolul acesteia. Se recomandă îmbunătățirea procesului de consultare prin simplificarea accesului la informații, prin îmbunătățirea canalelor de comunicare între societatea civilă și factorii de decizie relevanți, prin integrarea unor mecanisme de feedback periodic și prin instituirea unui proces de dialog structurat.

8.9. CESE solicită Comisiei Europene să includă în programul de lucru pentru 2025 propunerea de revizuire a Directivei privind achizițiile publice, care ar trebui să permită următorul demers: *„în cadrul achizițiilor publice pentru anumite sectoare strategice”* și tehnologii *„vom putea acorda prioritate produselor europene”*, iar *„normele noastre privind achizițiile publice vor putea fi modernizate și simplificate, în special având în vedere întreprinderile nou-înființate și cele inovatoare din UE”* ([1]), ținând seama, în același timp, de nevoia de transparență în cadrul procesului, respectând drepturile fundamentale și dialogul social. Abuzurile care ar putea apărea în cadrul lanțurilor de subcontractare trebuie să fie combătute.

8.10. Politica de coeziune este și trebuie să rămână cea mai importantă politică de investiții pe termen lung din UE, având în vedere rolul său esențial de consolidare a coeziunii sociale, economice și teritoriale în Europa. Acest lucru poate fi realizat prin protejarea principiilor de bază ale politicii de coeziune, cum ar fi guvernanța pe mai multe niveluri, principiul parteneriatului și gestiunea partajată.

8.11. **Fondurile de coeziune** sunt în continuare esențiale pentru convergența economică și socială ascendentă. Politicile de coeziune ar trebui să fie sprijinite cu ajutorul unei Direcții Generale Coeziune, înființată în acest scop, și să își păstreze identitatea legată de guvernanța pe mai multe niveluri, facilitând astfel o mai bună utilizare a programelor lor, inclusiv a Fondului social european Plus (FSE+), la care să se adauge inițiative de politică finanțate la nivel național și cu cofinanțare privată. Este esențial să se adopte la nivelul UE o abordare politică globală, coordonată și integrată. Ea ar putea cuprinde un buget al UE care să răspundă mai bine cerințelor sociale și să fie pus în aplicare prin intermediul semestrului european reformat și al cadrului său de convergență socială, în conformitate cu o politică economică, socială și financiară solidă. În plus, instituțiile UE ar trebui să evalueze necesitatea unui instrument financiar permanent bazat pe experiența programului SURE, în vederea stabilizării cheltuielilor sociale ale statelor membre în cazul unor șocuri economice externe și a sprijinirii lucrătorilor și a întreprinderilor din sectoarele industriale și din regiunile cele mai afectate de procesele de tranziție digitală și verde.

Bruxelles, 4 decembrie 2024.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Oliver RÖPKE

([1]) Ursula von der Leyen, Europa – În fața unei alegeri: Orientările politice pentru următoarea Comisie Europeană 2024-2029, p. 11-12.